

MARKÉTA KRÍŽOVÁ (ED.)

**ZA VELKOU LOUŽI. VZPOMÍNKY MORAVSKÉHO DĚLNÍKA
MATĚJE POLÁČKA NA AFRIKU A JIŽNÍ AMERIKU**

Praha, NLN, 2017, 160 s. ISBN 978-80-7422-507-9

Migrační témata v posledních letech hýbou světem, přitom migrace je jev lidskému chování zcela přirozený. Nalezneme ji ve všech historických obdobích a jistě ani v budoucnu nepřestane být stěžejní pro vývoj lidstva. Tato kniha je dalším takovým příspěvkem: jedná se však již o migraci proběhlou, která prezentuje dočasnou ekonomickou migraci z českých zemí do Německa během 20. století.

Životní příběh Matěje Poláčka (1883–1975) je pozoruhodný: mezi lety 1901 až 1946 pracoval pro německou firmu Grün & Bilfinger nejprve jako dělník, později ve funkci stavbyvedoucího, a to nejen na německém území, ale také v Belgii, Finsku, Švédsku, Uruguayi, Argentíně a Angole. Díky své práci procestoval část světa, což pro člověka narozeného v poslední čtvrtině 19. století nebylo rozhodně obvyklé.

Publikace je rozdělena na dvě části; v prvním oddíle iberoamerikanistka Markéta Křížová stručně shrnuje české a německé poznání Jižní Ameriky a Afriky. Důraz je kladen zejména na cestovatelské zkušenosti a migrační etapy, které jsou doplněny o německé zájmy v zámoří se zaměřením na již zmíněnou firmu, ve které Matěj Poláček působil. Druhá část je již klasickou edicí, kterou tvoří Poláčkovy vzpomínky. Paměti sepsal Poláček pravděpodobně v roce 1970 (s. 5) a zachycují jeho život mezi odchodem za prací do zahraničí v roce 1897 a jeho definitivním návratem roku 1946. Tuto část ještě doplňují Poláčkovy dopisy, jež se dochovaly v jeho pozůstatosti (s. 124–127).

Úvodní studie zasazuje Poláčkův životní osud do širšího kontextu mimoevropských regionů, což je pro čtenáře velice důležité. Studie, jež se zaměřuje na politickou, hospodářskou, sociální situaci v Jižní Americe a Africe v první polovině 20. století, by mohla být samozřejmě detailněji zpracována (rozsahem i odkazy na odbornou literaturu), pro potřeby této publikace je to však naprosto dostačující. Navíc je zpracováno české a československé vystěhovalectví do těchto zámořských oblastí. To je důležité především pro pochopení českého krajanského života v Argentíně.

Poláčkovy vzpomínky jsou zcela ojedinělým svědectvím pracovitého Čecha, který zanechal nesmazatelnou stopu za hranicemi naší země. Mnoho technických staveb, zejména mosty, na kterých se podílel, stojí dodnes. Také Poláčkovy zážitky z období první světové války (s. 58–66) stojí za pozornost, neboť byl svou mateřskou firmou povolán, aby se zapojil do strategicky důležitých staveb, a prošel tak místa, do nichž se běžně nasazení vojáci nedostali. Některé kratší části Poláčkových pamětí mají formu cestopisu, jako např. popis Stockholmu (s. 69), je to však dáno hlavně tím, že kvůli pracovním záležitostem hodně cestoval a poznával evropské i mimoevropské lokality. Nejzajímavější pasáže jsou z Argentiny (s. 74–78 a 90–107) a Angoly (s. 81–90), kde objevíme mnoho pozoruhodných postřehů týkajících se odlišného kulturního a přírodního prostředí. Pro odbornou veřejnost je edice také nově využitelným pramenem, především pro popisy českých krajanských komunit v Jižní Americe.

Závěrem je třeba zdůraznit fakt, že Poláček byl jedním z prvních Čechů dlouhodobě pobývajících na africkém kontinentu. Jeho vzpomínky na Argentinu v meziválečném období jsou také velmi cenné. Kniha navíc obsahuje zcela ojedinělé fotografie, především z Angoly a Argentiny; většinu nafotil sám Matěj Poláček. Editoricky se jedná o výborně zpracované dílko.

Jaroslav Kříž